

Vangistusseaduse ja karistusregistri seaduse muutmise ning kriminaalhooldusseaduse kehtetuks tunnistamise seadus

§ 1. Vangistusseaduse muutmine

Vangistusseaduses tehakse järgmised muudatused:

1) seaduse pealkiri muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„Vangistus- ja kriminaalhooldusseadus“;

2) paragrahvi 1 tekst muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„Käesolev seadus sätestab vangistuse, aresti, eelvangistuse ja kriminaalhoolduse täideviimise korra ja korralduse ning vanglateenistuse, teenistuse vanglaametnikuna, kriminaalhoolduse ja kriminaalhooldusametniku mõiste ja tingimused.“;

3) seadust täiendatakse §-ga 1² järgmises sõnastuses:

„§ 1². Avaliku teabe seaduse ning märgukirjale ja selgitustaotlusele vastamise ning kollektiivse pöördumise esitamise seaduse kohaldamine

(1) Vangla võib kinnipeetava märgukirjale või selgitustaotlusele vastata suuliselt, kui märgukirjast või selgitustaotlusest nähtub, et kaitstava õiguse riive on väheintensiivne. Suulise vastamise aja ja vastuse sisu kohta tehakse märges käesoleva seaduse § 5¹ lõike 1 punktis 7 nimetatud vangiregistri iseteenindusportaali.

(2) Käesoleva seaduse § 5¹ lõike 1 punktis 7 nimetatud vangiregistri iseteenindusportaali kaudu kinnipeetava poolt vanglale esitatud pöördumistele ei kohaldata avaliku teabe seaduse § 21 lõiget 1 ega märgukirjale ja selgitustaotlusele vastamise ning kollektiivse pöördumise esitamise seaduse § 5 lõikeid 3 ja 4. Kui pöördumise lahendamine ei kuulu vangla pädevusse, teavitab vangla kinnipeetavat, milline asutus on pädev pöördumisele vastama.“;

4) seadust täiendatakse §-ga 3¹ järgmises sõnastuses:

„§ 3¹. Kriminaalhooldusalune

Kriminaalhooldusalune on:

- 1) süüdimõistetut, kelle kohus on seaduses sätestatud korras määranud kriminaalhooldaja järelevalve alla;
- 2) süüdimõistetut, kelle vangistus on asendatud üldkasuliku tööga või narkomaanide sõltuvusraviga või osaliselt asendatud seksuaalkurjategijate kompleksraviga;
- 3) isik, kelle suhtes on kriminaalmenetlus lõpetatud ja kellele on prokurör või kohus määranud kriminaalmenetluse seadustiku § 201 lõike 2 või § 202 lõike 2 kohaselt kohustused, mille täitmist korraldatakse kriminaalhooldusosakonnas;

- 4) kahtlustatav või süüdistatav, kellel tõkendina kohaldatud vahistamine on asendatud elektroonilisele valvele allumise kohustusega;
- 5) kahtlustatav, süüdistatav või süüdimõistetud, kellele kohus on kohaldanud elektroonilise valvega ajutist lähenemiskeeldu või lähenemiskeeldu;
- 6) süüdlane, kelle arest on asendatud üldkasuliku tööga või kellele kohus on määranud üldkasuliku töö tegemise kohustuse karistusseadustiku § 87 alusel;
- 7) kahtlustatav või süüdistatav, kelle kohta on prokurör või kohus tellinud kohtueelse ettekande.“;

5) paragrahvi 5 lõige 3 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(3) Täitmisplaani kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega.“;

6) paragrahvi 5¹ lõiget 1 täiendatakse punktiga 8 järgmises sõnastuses:

„8) tagada ülevaade kinnipeetavate ja vahistatute isikuarvele laekuvatest ja sealt maha arvatud summadest ning korraldada kinnipeetavate ja vahistatute vastu esitatud nõuete ja võlgade täitmist.“;

7) paragrahvi 5³ täiendatakse punktidega 20–22 järgmises sõnastuses:

„20) andmed isikuarvele kantud töötasu ja muude laekumiste kohta;

21) andmed isikuarvelt maha arvatavate summade ja nõuete täitmise kohta;

22) andmed sisseostude ja vanglas tarbitud teenuste kohta.“;

8) paragrahvis 13 asendatakse sõnad „isikut tõendavate dokumentide või nende puudumisel politsei koostatud isikusamasuse tuvastamise dokumentide alusel“ sõnadega „tema isikusamasuse tuvastamise korral isikut tõendava dokumendi alusel või isiku tuvastamist võimaldavate riiklikesse andmekogudesse kantud andmete alusel“;

9) paragrahvi 14 lõige 3 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(3) Pärast kinnipeetava saabumist tehakse kindlaks tema eluloolised andmed, määratakse kindlaks tema sotsiaalpsühholoogiline prognoos ja selgitatakse välja muud andmed, mis on vajalikud kinnipeetava individuaalse täitmiskava koostamiseks käesoleva seaduse § 16 kohaselt.“;

10) paragrahvi 14 lõige 4 tunnistatakse kehtetuks;

11) paragrahvi 29 tekst muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Vanglateenistus kontrollib, kellega kinnipeetav telefoni teel suhtleb või kirjavahetust peab. Telefonikõne puhul on vanglateenistusel õigus registreerida selle isiku ees- ja perekonnanimi või selle asutuse nimetus, kuhu kinnipeetav helistab, telefoninumber, helistamise aeg ja kõne kestus. Kirjavahetuse puhul on vanglateenistusel õigus registreerida adressaadi ees- ja perekonnanimi või selle asutuse nimetus, kuhu kinnipeetav kirjutab, aadress ning kirja saatmise aeg.“

(2) Kinnipeetavale saadetud või tema saadetavad kirjad avab vanglateenistuse ametnik kinnipeetava juuresolekul ja võtab sealt ära esemed, mille omamine vanglas on vangla sisekorraeeskirjaga keelatud. Avada ei või kirju, mille on saatnud või mis saadetakse järgmistele asutustele või isikutele:

- 1) kaitsja;
- 2) advokaadist esindaja;
- 3) oma riigi konsulaartöötaja;
- 4) ametiasutus avaliku teenistuse seaduse tähenduses.

(3) Kinnipeetava kirjavahetuse ja telefoni teel edastatavate sõnumite sisu võib kontrollida kriminaalmenetluse seadustiku 3¹. peatükis sätestatud alustel ja korras. Keelatud on kontrollida kinnipeetava kirju ja telefonikõnesid kaitsjale, advokaadist esindajale, prokuratuurile, kohtule, õiguskantslerile ning Justiits- ja Digiministeeriumile.

(4) Kirjavahetuse kontrollimisel lõikes 3 nimetatud juhul võib vanglateenistuse ametnik jätta kirja ära saatmata, kui:

- 1) kiri ohustab vangistuse täideviimise eesmärke, vangla julgeolekut või korda;
- 2) kirja edastamine võib kaasa tuua kuriteo toimepanemise;
- 3) kiri ohustab teise kinnipeetava vangistuse täideviimise eesmärke;
- 4) kiri on koostatud salakirjas või loetamatult.

(5) Kirjavahetuse kontrollimisel käesoleva paragrahvi lõikes 3 sätestatud juhul ei või jätta ära saatmata kinnipeetava kirju lõikes 2 nimetatud asutustele või isikutele.”;

12) paragrahvi 31 lõiked 3 ja 4 tunnistatakse kehtetuks;

13) paragrahvi 31¹ täiendatakse lõigetega 4 ja 5 järgmises sõnastuses:

„(4) Kui kinnipeetav kasutab interneti viisil, mis on vastuolus käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud eesmärkidega, on vanglateenistusel õigus piirata interneti kasutamist või sellele juurdepääsu nii, et on tagatud interneti kasutamine kooskõlas lõikes 1 sätestatud eesmärkidega.

(5) Interneti kasutamise ja sellele juurdepääsu piiramise korra kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega.“;

14) paragrahv 32¹ tunnistatakse kehtetuks;

15) paragrahvi 34 täiendatakse lõikega 4¹ järgmises sõnastuses:

„(4¹) Kinnipeetavale, kes on väljasaadetav väljasõidukohustuse ja sissesõidukeelu seaduse tähenduses, võimaldatakse vaid iseseisev riigikeeleõpe.“;

16) paragrahvi 34¹ lõige 3 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(3) Kinnipeetavale õppimise eest tasu maksmise alused ja määrad ning tasu arvutamise ja maksmise korra kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega.“;

17) paragrahvi 37 lõike 2 punkt 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„1) kinnipeetav, kes on vanaduspensioniealine riikliku pensionikindlustuse seaduse tähenduses;“;

18) paragrahv 44¹ tunnistatakse kehtetuks;

19) paragrahvi 53 lõige 4 tunnistatakse kehtetuks;

20) paragrahvi 65 lõiget 5 täiendatakse teise lausega järgmises sõnastuses:

„Vanglateenistuse ametnik võib kinnipeetava hea käitumise korral kustutada distsiplinaarkaristuse ka enne ühe aasta möödumist.“;

21) paragrahv 68 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„§ 68. Läbiotsimine, turvakontroll ja läbivaatus

(1) Vanglateenistuse ametnik võib keelatud esemete ja ainete avastamiseks läbi otsida:

- 1) elu- ja olmeruume;
- 2) teisi vangla ruume ja vangla territooriumi.

(2) Läbiotsimise eesmärk on leida ruumidest või territooriumilt vanglas keelatud aineid ja esemeid vaatlemise, kompamise, tehnilise vahendi või sellekohase väljaõppe saanud teenistuslooma abil. Selle käigus otsitakse läbi ka ruumis või territooriumil asuvad esemed.

(3) Vanglas keelatud esemete ja ainete avastamiseks on vanglateenistuse ametnikul õigus teha kinnipeetavale ning vanglasse saabuvale ja vanglast väljuvale isikule turvakontrolli ja läbivaatust.

(4) Vanglateenistuse ametnik kontrollib turvakontrolli käigus kinnipeetavat, vanglasse saabuvat ja vanglast väljuvat isikut ning nende riietust ja asju vaatlemise, kompamise, tehnilise vahendi või sellekohase väljaõppe saanud teenistuslooma abil.

(5) Läbivaatus on vanglasse saabuva või sealt väljuva isiku või kinnipeetava, sealhulgas tema keha, kehaõõnsuste ja riiete läbivaatamine eesmärgiga kontrollida, kas isiku kehasse või kehal või riietesse on peidetud vanglas keelatud esemeid või aineid.

(6) Kui on alust arvata, et kinnipeetav peidab eset või ainet, mis on vanglas keelatud, vaadatakse kinnipeetav läbi:

- 1) tema vanglasse sisenemisel ja vanglast väljumisel;
- 2) enne ja pärast lühiajalist ja pikaajalist kokkusaamist;
- 3) objekti läbiotsimise ajal, kui kinnipeetav viibib läbiotsimise ajal objektil;
- 4) kinnipeetava kartserisse paigutamisel ja vanglasisesel saatmisel kartserirežiimil viibimise ajal;
- 5) kinnipeetava vanglasisesel saatmisel, kui tema suhtes on kohaldatud täiendavaid julgeolekuabinõusid või lukustatud kambri režiimil viibiv vahistatu puutub saatmise käigus kokku teises kambris paikneva kinnipeetavaga;
- 6) kinnipeetava üksusest väljapoole saatmisel ja tagasi üksusesse saatmisel juhul, kui ta ei olnud kogu saatmise ajal teda saatva vanglaametniku järelevalve all;
- 7) kinnipeetava jalutuskäigule minekul ja jalutuskäigult tulekul juhul, kui ta puutus teekonnal kokku teise kinnipeetavaga, kellega tal muul ajal kokkupuudet ei ole, või kui jalutuskäigule saatmise teekond ja jalutushoov või -boks ei olnud enne läbi otsitud;

8) kinnipeetava üksusesisesel saatmisel, kui tal on kokkupuude teise kinnipeetavaga, kellega tal muul ajal kokkupuudet ei ole.

(7) Vanglateenistuse ametnik sisestab käesoleva paragrahvi lõikes 5 sätestatud andmed kinnipeetava läbivaatuse kohta vangiregistrisse.

(8) Vanglateenistuse ametnik võib vaadata läbi vanglasse siseneva või vanglast väljuva isiku, kui on alust arvata, et isikul võib olla kaasas keelatud esemeid või aineid, eelkõige järgmistel juhtudel:

- 1) isik läheb pikaajalisele kokkusaamisele;
- 2) kinnipeetav on varem pärast isikuga kokkusaamist andnud positiivse tulemuse Eesti Kohtuekspertiisi Instituudi kinnitatud narkootilise aine ekspertiisis.

(9) Kehaõõnsuse läbivaatust võib teha üksnes juhul, kui muude meetmetega ei ole võimalik läbivaatuse eesmärki saavutada ja see on eesmärgi suhtes proportsionaalne. Kehaõõnsuse läbivaatust võib teha ainult tervishoiutöötaja.

(10) Turvakontrolli ja läbivaatust teeb kinnipeetavaga samast soost vanglateenistuse ametnik. Kui see on vajalik vahetu ohu tõrjumiseks, võib turvakontrolli ja läbivaatust erandina teha vanglateenistuse ametnik, kes ei ole kinnipeetavaga samast soost.

(11) Läbiotsimise, turvakontrolli ja läbivaatuse käigus võib vanglateenistuse ametnik kasutada vahetut sundi nii kaua, kui see on eesmärgi saavutamiseks vältimatu.

(12) Vanglateenistuse ametniku leitud keelatud esemed ja ained võetakse ära ning need realiseeritakse või hävitatakse. Realiseerimisel saadud summa kantakse riigieelarvesse.

(13) Leitud dokumendid võtab vanglateenistus hoiule ja tagastab kinnipeetavale tema vanglast vabanemisel.

(14) Läbiotsimise, turvakontrolli ja läbivaatuse täpsema korra kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega.“;

22) paragrahv 79 tunnistatakse kehtetuks;

23) paragrahvis 89 asendatakse sõnad „isikut tõendava dokumendi või selle puudumisel politsei koostatud isikusamasuse tuvastamise dokumendi alusel“ sõnadega „tema isikusamasuse tuvastamise korral isikut tõendava dokumendi alusel või isiku tuvastamist võimaldavate riiklikesse andmekogudesse kantud andmete alusel“;

24) paragrahvi 97 tekst muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Vanglateenistus kontrollib, kellega vahistatu kirjavahetust peab või telefoni teel suhtleb. Kirjavahetuse puhul on vanglateenistusel õigus registreerida adressaadi ees- ja perekonnanimi või selle asutuse nimetus, kuhu vahistatu kirjutab, aadress ning kirja saatmise aeg. Telefonikõne puhul on vanglateenistusel õigus registreerida selle isiku ees- ja perekonnanimi või selle asutuse nimetus, kuhu vahistatu helistab, telefoninumber, helistamise aeg ja kõne kestus.

(2) Vahistatule saadetud või tema saadetavad kirjad avab vanglateenistuse ametnik vahistatu juuresolekul ja võtab sealt ära esemed, mille omamine vanglas on vangla sisekorraeskirjaga keelatud. Avada ei või kirju, mille on saatnud või mis saadetakse järgmistele asutustele või isikutele:

- 1) kaitsja;
- 2) advokaadist esindaja;
- 3) oma riigi konsulaartöötaja;
- 4) ametiasutus avaliku teenistuse seaduse tähenduses.

(3) Vahistatu kirjavahetuse ja telefoni teel edastatavate sõnumite sisu võib kontrollida kriminaalmenetluse seadustiku ³¹. peatükis sätestatud alustel ja korras. Keelatud on kontrollida vahistatu kirju ja telefonikõnesid kaitsjale, advokaadist esindajale, prokuratuurile, kohtule, õiguskantslerile ning Justiits- ja Digiministeeriumile.“;

25) seadust täiendatakse ⁵². peatükiga järgmises sõnastuses:

„5². peatükk

KRIMINAALHOOLDUSE TÄIDEVIIMINE

1. jagu

Üldsätted

§ 104⁷. Kriminaalhooldus

(1) Kriminaalhooldus on karistuse täideviimise meede, mille eesmärk on mõjutada kriminaalhooldusosaluse käitumist ja soodustada tema sotsiaalset taastõimumist ühiskonda. Kriminaalhoolduse käigus valvatakse kriminaalhooldusosaluse käitumise ja temale pandud kohustuste ja kontrollnõuete täitmisele järele ning teda toetatakse kogu kriminaalhoolduse vältel. Kriminaalhooldust viiakse täide individuaalselt või sotsiaalse rühmatöö vormis.

(2) Kriminaalhoolduse täideviimise korra kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega.

§ 104⁸. Kriminaalhooldaja ja kriminaalhooldusosakonna juhataja

(1) Kriminaalhooldaja on:

- 1) kriminaalhooldusametnik, sealhulgas vanemkriminaalhooldusametnik, vanemkriminaalhooldusametnik-metoodik ja nooremametnik;
- 2) kriminaalhooldusabiline.

(2) Kriminaalhooldusabiline on isik, kes täidab kriminaalhooldusülesandeid oma vabast ajast ja tasu saamata.

(3) Kriminaalhoolduse ülesandeid võib lisaks kriminaalhooldajale anda ka teistele vangla teenistuses olevatele isikutele, kes vastavad kriminaalhooldusametnikule esitatavatele nõuetele.

(4) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud isikutele ja kriminaalhooldusosakonna juhatajale esitatavad nõuded kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega.

§ 104⁹. Kriminaalhooldusametniku katseaeg

Kriminaalhooldusametnikule kohaldatakse katseaega kuni kuus kuud ametikohale asumisest arvates.

§ 104¹⁰. Kriminaalhooldaja teatamiskohustus

(1) Kriminaalhooldaja peab teatama talle ametitegevuse käigus teatavaks saanud kuritegudest ja väärtegudest.

(2) Kriminaalhooldusabiline peab teatama talle vabatahtliku tegevuse käigus teatavaks saanud käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud tegudest.

§ 104¹¹. Kriminaalhooldaja ametisaladuse hoidmise kohustus

(1) Kriminaalhooldaja ametisaladuse hoidmise kohustusele kohaldatakse käesoleva seaduse §-s 132 sätestatut.

(2) Kriminaalhooldusabilise saladuse hoidmise kohustusele kohaldatakse käesoleva seaduse § 132 lõikes 1 nimetatut.

§ 104¹². Varalise kahju hüvitamine

Kriminaalhooldaja teenistusülesannete täitmise tõttu kriminaalhooldajale või tema perekonnaliikmele tahtlikult tekitatud varalise kahju hüvitab riik käesoleva seaduse §-s 143 sätestatud korras. Kahjutasu nõutakse sisse süüdiolvalt isikult.

2. jagu

Kriminaalhoolduse ettevalmistamine ja kohtueelne ettekanne

§ 104¹³. Kohtueelse ettekande taotlemine

(1) Kohtu või prokuröri taotlusel nimetab kahtlustatava, süüdistatava, süüdimõistetu või menetlusala isiku elukohajärgse kriminaalhooldusosakonna juhataja või tema määratud teenistuja kriminaalhooldusametniku, kes saab ülesandeks kohtueelse ettekande koostamise.

(2) Kriminaalhooldusametnik koostab kahtlustatava, süüdistatava, süüdimõistetu või menetlusala isiku kohta käesoleva seaduse § 104¹⁴ alusel kohtueelse ettekande ja esitab selle kohtule või prokurörile selle soovitud tähtaja jooksul.

§ 104¹⁴. Kohtueelne ettekanne

(1) Kriminaalhooldusametnik koostab kahtlustatava, süüdistatava, süüdimõistetu või menetlusala isiku elulooliste faktide ja psühholoogilis-sotsiaalses prognoosis sisalduva info põhjal kohtueelse ettekande, mis sisaldab järgmist teavet:

1) kokkuvõtte isikuomadustest ja sotsiaalsest olukorrast, füüsilisest ja vaimsest tervisest, kaitseteguritest;

- 2) arvamus katseaja, kohaldatavate kohustuste valiku ja nende kohaldamise tähtaja kohta;
- 3) arvamus võimalike karistuste ja mõjutusvahendite ning nende sobivuse ja tingimuste kohta.

(2) Kohtueelse ettekande koostamiseks vajaliku teabe kogumiseks teeb kriminaalhooldusametnik järgmist:

1) kohtub kahtlustatava, süüdistatava, süüdimõistetu või menetlusaluse isikuga, tema lähedastega ja teiste isikutega, sealhulgas alaealise kahtlustatava, süüdistatava või süüdimõistetu korral kriminaalmenetluse seadustiku § 35² lõikes 2 nimetatud isikuga;

2) tutvub riigi- ja kohaliku omavalitsuse asutuste ning tervishoiuteenuse osutaja andmetega kahtlustatava, süüdistatava, süüdimõistetu või menetlusaluse isiku kohta;

3) küsib kahtlustatava, süüdistatava, süüdimõistetu või menetlusaluse isiku seaduslikult esindajalt, õppeasutuse juhilt ja tööandjalt andmeid kahtlustatava, süüdistatava, süüdimõistetu või menetlusaluse isiku käitumise ja õppimise kohta.

(3) Kahtlustatava, süüdistatava, süüdimõistetu või menetlusaluse isiku eluloolised faktid peavad põhinema tõendatud andmetel ja sisaldama viiteid allikatele, mis kinnitavad kohtueelses ettekandes esitatud andmeid.

(4) Kohtueelse ettekande koostamisel võetakse arvesse kriminaalhooldusluse haavatavust, samuti tema kohta varem tehtud individuaalsete hindamiste tulemusi. Kui ettekande aluseks olevad asjaolud menetluse kestel oluliselt muutuvad, koostatakse menetleja taotlusel täiendav ettekanne.

3. jagu

Kriminaalhoolduse täideviimine

§ 104¹⁵. Kriminaalhoolduse täideviimine

(1) Kriminaalhooldaja ülesanne on soodustada kriminaalhooldusluse võimet igapäevaelus iseseisvalt toime tulla.

(2) Kriminaalhoolduse täideviimise käigus jälgib kriminaalhooldaja prokuratuuri, kohtu või kriminaalhooldusametniku määratud kohustuste täitmise järele, toetab ja nõustab kriminaalhoolduslust nimetatud kohustuste täitmisel ning annab talle sotsiaalset kohanemist soodustavat tuge.

(3) Kriminaalhoolduslusele antakse kriminaalhoolduse ajal vajalikku tuge eesmärgiga aidata tal:

- 1) parandada eneseregulatsiooni- ja suhtlemisoskusi;
- 2) leida töö-, õppimis- ja elukoht;
- 3) heastada tegude tagajärgi;
- 4) lahendada muid isiklikke probleeme.

§ 104¹⁶. Kriminaalhooldusaluse keelatud aine tarvitamise kontrollimine

(1) Kui kohus, prokurör või kriminaalhooldaja on määranud kriminaalhooldusalusele samaaegselt kohustuse mitte tarvitada alkoholi ja narkootilisi või psühhotroopseid aineid (edaspidi *keelatud aine*) või on määranud ühe neist kohustustest, on kriminaalhooldajal õigus kontrollida kriminaalhooldusalust ning tuvastada keelatud aine tarvitamine. Kui tuvastatakse keelatud aine tarvitamine, lähtutakse korrakaitseaduse §-des 38, 39, 40 ja 41 sätestatud korrast.

(2) Kui kriminaalhooldaja ei pea vajalikuks muude andmete kogumist ja kriminaalhooldusalune ei nõua alkoholisisalduse kindlaksmääramist veres või väljahingatavas õhus või narkootilise või psühhotroopse aine tuvastamist vere- või bioloogilise vedeliku prooviga (edaspidi ka *proov*), võib piirduda indikaatorvahendi kasutamisega ja isikul esinevate keelatud aine tarvitamise tunnuste kirjeldusega.

(3) Indikaatorvahendi kasutamise ja kriminaalhooldusalusel keelatud aine tarvitamise tunnuste esinemise kohta koostab kriminaalhooldaja protokoll. Keelatud aine tarvitamise tunnuste puudumise kohta koostab kriminaalhooldaja protokoll, kui peab seda vajalikuks või kui kriminaalhooldusalune esitab selleks põhjendatud taotluse.

(4) Indikaatorvahendi kasutamise ja kriminaalhooldusalusel keelatud aine tarvitamise tunnuste esinemise kohta koostatava protokoll vormi kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega.

(5) Kui kriminaalhooldusalune nõuab alkoholisisalduse kindlaksmääramist veres või narkootilise või psühhotroopse aine tuvastamist vere- või bioloogilise vedeliku prooviga, hüvitab kriminaalhooldusalune proovi võtmise, säilitamise ja edastamise ning uuringu tegemisega tekkinud kulud, välja arvatud juhul, kui proov on negatiivne. Viimasel juhul kannab kulud vangla. Positiivset proovi kinnitav dokument on täitedokument täitemenetluse seadustiku § 2 lõike 1 punkti 21 tähenduses.

(6) Kui proov võetakse tervishoiuteenuse osutaja juures, korraldab kriminaalhooldus või vangla proovi toimetamise riiklikku ekspertiisiasutusse uuringu tegemiseks ja keelatud aine tarvitamise tuvastamiseks.

(7) Kui kriminaalhooldusalune keeldub indikaatorvahendiga kontrollist, proovi andmiseks tervishoiuteenuse osutaja juurde minekust või tervishoiuteenuse osutaja juures proovi andmisest, on see kriminaalhooldaja kontrollile mitteallumine. Sellisel juhul loeb kriminaalhooldaja kriminaalhooldusaluse tegevuse karistusseadustiku § 75 lõike 1 punkti 3 kohaseks kontrollnõude rikkumiseks.

(8) Kui kriminaalhooldusalusele ei ole määratud karistusseadustiku § 75 lõike 1 punkti 3 kohast kontrollnõuet, kohaldatakse käesoleva paragrahvi lõikes 6 sätestatud olukordades karistusseadustiku § 75 lõiget 3¹.

§ 104¹⁷. Kriminaalhooldusaluse hoiatamine ning kohustuste muutmine, asendamine ja täiendavate kohustuste panemine

(1) Kriminaalhooldusametnik võib karistusseadustikus ja kriminaalmenetluse seadustikus sätestatud juhtudel kriminaalhooldusalust hoiatada, kriminaalhooldusaluse nõusolekul muuta

või asendada talle käitumiskontrolli ajaks määratud kohustusi või panna talle täiendavaid kohustusi.

(2) Kriminaalhooldusaluse nõusolek ja kriminaalhooldusametniku otsus vormistatakse kirjalikult.

(3) Kui kriminaalhooldusalune ei nõustu kriminaalhooldusametniku käesoleva paragrahvi lõike 1 alusel tehtava otsusega, esitab kriminaalhooldusametnik erakorralise ettekande kohtule või prokuratuurile käesoleva seaduse § 104²⁵ kohaselt.

§ 104¹⁸. Kriminaalhooldusaluse keelatud aine tarvitamise kontrollimine seadme abil

(1) Kriminaalhooldajal on õigus kontrollida kriminaalhooldusalust, kasutades keelatud aine tarvitamist kontrollivat seadet, kui:

- 1) kohus on määranud kriminaalhooldusalusele kohustuse mitte tarvitada alkoholi;
- 2) kohus on määranud kriminaalhooldusalusele kohustuse alluda alkoholi tarvitamist kontrolliva elektroonilise seadme valvele;
- 3) kriminaalhooldusalune on andnud selleks nõusoleku või
- 4) kohus või kriminaalhooldaja on määranud kriminaalhooldusalusele karistusseadustiku § 75 lõike alusel 4 kohustuse, mille sisuks on sõltuvusaine tarvitamise piiramine.

(2) Kriminaalhooldaja võib keelatud aine tarvitamise kontrollimisel kasutada jälgimistehnoloogiat, videokõnesid, alkoholi kaugtestimist ja biomeetrilist kontrolli, sealhulgas sõrmejälgi ja näotuvastust.

(3) Kriminaalhooldaja võib igal ajal elektroonilist seadet kasutades kontrollida kriminaalhooldusaluse kohustuse täitmist.

(4) Enne jälgimistehnoloogia kasutuselevõttu teavitab vanglateenistus kriminaalhooldusalust kasutatavast tehnoloogiast, kogutavatest andmetest ja andmete töötlemisest ning selgitab rikkumiste fikseerimist.

(5) Kriminaalhooldusaluse keelatud aine tarvitamise kontrollimise sageduse määrab kriminaalhooldaja juhtumikorralduse kohaselt. Kontrollimine ei tohi olla sagedasem, rangem ega ulatuslikum, kui on kohustuse kontrolliks ja eesmärgi täitmiseks vajalik. Kontrollmeetmeid hinnatakse pidevalt ja vajadusel kohandatakse.

§ 104¹⁹. Kriminaalhooldusaluse keelatud aine tarvitamise kontrollimise andmete töötlemine ja säilitamine

(1) Kriminaalhooldaja võib kasutada keelatud aine tarvitamise kontrollimiseks jälgimissüsteemi ja jälgimissüsteemi andmekogu, kogudes andmeid kriminaalhooldusaluse isiku, geograafilise asukoha, liikumise ning keelatud aine võimaliku tarvitamise kohta.

(2) Isikuandmed, mida töödeldakse jälgimissüsteemis kriminaalhoolduse ajal, kustutatakse pärast kriminaalhoolduse lõppu jälgimissüsteemist, välja arvatud juhul, kui andmeid on vaja säilitada rikkumise tuvastamiseks ja rikkumisele reageerimiseks. Pärast rikkumisele reageerimist ja reageerimise kaebetähtaja möödumist kustutatakse andmed jälgimissüsteemist.

§ 104²⁰. Kriminaalhooldusaluse keelatud aine kontrollimise tulemuse fikseerimine ja kulude hüvitamine

(1) Kriminaalhooldaja fikseerib kontrollimise tulemuse. Kriminaalhooldaja ei pea kontrollimise tulemust fikseerima, kui kasutatakse jälgimissüsteemi, mis kajastab kontrollimise tulemusi.

Indikaatorvahendi kasutamise kohta ja kriminaalhooldusalusel keelatud aine tarvitamise tunnuste esinemise kohta koostab kriminaalhooldaja protokoll.

(2) Indikaatorvahendi kasutamise protokoll ja kriminaalhooldusalusel keelatud aine tarvitamise tunnuste esinemise protokoll vormi kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega.

(3) Kui kriminaalhooldaja ei pea vajalikuks muude andmete kogumist ja kriminaalhooldusalune ei nõua alkoholisisalduse kindlaksmääramist veres või väljahingatavas õhus, võib piirduda keelatud aine tarvitamist kontrolliva seadme kasutamisega ning isikul alkoholi tarvitamise tunnuste esinemise fikseerimisega või tunnuste kirjeldusega. Fikseerimine või kirjeldus ei ole vajalik, kui kasutatakse jälgimissüsteemi, mis kajastab kontrollimise tulemusi.

(4) Kui kriminaalhooldusalune nõuab alkoholisisalduse kindlaksmääramist veres, peab ta pöörduma seda teenust osutava tervishoiuasutuse või meditsiinilabori poole. Vereproovi võtmise, säilitamise ja edastamise ning uuringu tegemisega kaasnenud kulud hüvitab kriminaalhooldusalune, välja arvatud juhul, kui proov on negatiivne. Viimasel juhul kannab kulud vangla. Positiivset proovi kinnitav dokument on täitedokument täitemenetluse seadustiku § 2 lõike 1 punkti 21 tähenduses.

(5) Kui kriminaalhooldusalune ei pöördu tervishoiuasutuse või meditsiinilabori poole, lähtub kriminaalhooldaja keelatud aine tarvitamist kontrolliva seadme tulemusest.

§ 104²¹. Kriminaalhooldusaluse keelatud aine tarvitamise kontrollnõuete rikkumine

(1) Kui kriminaalhooldusalune ei allu keelatud aine tarvitamise kontrollimisele seadme abil või hoiab sellest kõvale, on see kriminaalhooldaja kontrollile mitteallumine. Sellisel juhul loeb kriminaalhooldaja kriminaalhooldusaluse tegevuse karistusseadustiku § 75 lõike 1 punkti 3 kohaseks kontrollnõude rikkumiseks.

(2) Kui kriminaalhooldusalusele ei ole määratud karistusseadustiku § 75 lõike 1 punkti 3 kohast kontrollnõuet, kohaldatakse käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud olukordades karistusseadustiku § 75 lõiget 3¹.

(3) Kriminaalhooldusalune vastutab temale antud seadme alles oleku eest kuni seadme eemaldamiseni kriminaalhooldaja poolt või kuni seadme tagastamiseni. Selle kohta võetakse kriminaalhooldusaluselt kinnitus seadme andmisel.

§ 104²². Hoolduskava

(1) Pärast kohtuotsuse jõustumist koostab kriminaalhooldaja koostöös kriminaalhooldusalusega kontrollnõuete, kohustuste täitmise ja kriminaalhoolduse teostamise kava (edaspidi *hoolduskava*).

(2) Hoolduskava koostamiseks hindab kriminaalhooldaja koostöös kriminaalhooldusalusega kriminaalhooldusaluse kriminogeenseid riske, vajadusi ja tugevusi ning arvestab kriminaalhooldusaluse soove ja võimalusi tegevusi ellu viia.

(3) Kriminaalhooldaja toetab kriminaalhooldusalust hoolduskava täitmisel. Vähemalt üks kord aastas hinnatakse koostöös kriminaalhooldusalusega kriminogeenseid riske, vajadusi ja tugevusi, jooksvalt tehakse hoolduskavasse täitmismärkeid ning vajaduse korral hoolduskava muudetakse.

§ 104²³. Võrgustikutöö kriminaalhoolduse teostamisel

(1) Kriminaalhooldust võib teostada võrgustikutöö vormis nii kriminaalhooldusaluste kui ka kriminaalhooldusalusega seotud isikute puhul, kelle abistamine on vajalik juhtumikorralduse põhimõttel võrgustikutöö raames.

(2) Võrgustikutöö on võrgustikuliikmete koostöö, kus igal liikmel on oma kindel roll ja kokkulepitud ülesanded, mille eesmärk on tagada kriminaalhooldusjuhtumi terviklik lahendamine.

(3) Kriminaalhooldusalusega seotud isikuteks käesoleva seaduse tähenduses peetakse abikaasat, registreeritud elukaaslast, elukaaslast, isa, ema, vanaisa, vanaema, last, lapselast, lapsendajat, lapsendatut, võõras- või kasuvanemat, võõras- või kasulast, venda või õde, onu või tädi, eestkostjat või eestkostetavat, kannatanut ja põhjendatud juhul muud isikut.

(4) Kriminaalhooldajal on kriminaalhoolduse ja võrgustikutöö teostamiseks õigus kaasata järgmisi asutusi ja spetsialiste:

- 1) haridusasutus;
- 2) kohaliku omavalitsuse üksus;
- 3) kohtutäitur;
- 4) kohus;
- 5) Maksu- ja Tolliamet;
- 6) raviaasutus;
- 7) sotsiaalhoolekandetasutus;
- 8) Sotsiaalkindlustusamet;
- 9) Töötukassa;
- 10) Politsei- ja Piirivalveamet;
- 11) vägivallast või sõltuvusest loobumise toetamise teenuse osutaja;
- 12) põhjendatud juhul muu asutus või spetsialist.

(5) Võrgustikuliikmetel on õigus töödelda käesoleva seaduse § 104²⁴ nimetatud andmeid. Võrgustikutöös osalevad spetsialistid ja asutused ei tohi avaldada neile võrgustikutöö käigus teatavaks saanud asjaolusid.

§ 104²⁴. Võrgustikutööks vajalikud andmed

Võrgustikutööks vajalikud andmed on:

- 1) kriminaalhooldusaluse ees- ja perekonnanimi;
- 2) kriminaalhooldusaluse sünniaeg või isikukood;
- 3) kriminaalhooldusaluse kontaktandmed, piiratud teovõimega isiku korral ka tema seadusliku esindaja kontaktandmed;
- 4) kriminaalhooldusaluse kriminaalhoolduses arvel olemise aluseks olev süütegu;
- 5) kriminaalhooldusaluse uue süüteo kahtlustuse korral kahtlustatav süütegu;
- 6) selle sündmuse liik, millega juhtumikorraldus on seotud;
- 7) sündmuse toimumise aeg;
- 8) kriminaalhooldusalusega seotud selle isiku nimi ja isikukood või sünniaeg, kes osaleb juhtumikorralduses;
- 9) andmed kriminaalhooldusaluse töötamise kohta;
- 10) kriminaalhooldusaluse sissetulekud, sealhulgas toetused;
- 11) kriminaalhooldusaluse töövõime ulatus, kestus ja töövõimetoetus;

- 12) välismaalasest kriminaalhooldusaluse puhul Eestis viibimise õiguslik alus;
- 13) andmed põhjuse, aja, seotud isikute ning sõltuvusainete võimaliku tarvitamise või tarvitamisele viitavate tunnuste kohta Häirekeskusele ja Politsei- ja Piirivalveametile viimase aasta jooksul tehtud väljakutsete või teavitamiste kohta, mis puudutavad kriminaalhooldusalust.

§ 104²⁵ . Ettekanne kriminaalhoolduse lõppemise kohta

- (1) Kui kriminaalhooldus lõpeb, koostab kriminaalhooldusametnik ettekande, mis sisaldab ülevaadet kogu kriminaalhooldusest või üldkasuliku töö kohustuse täitmisest ning kontrollnõuete ja kohustuste täitmisest katseajal.
- (2) Ettekanne esitatakse kohtule või prokuratuurile selle nõudmisel.

§ 104²⁶ . Erakorraline ettekanne

- (1) Kriminaalhooldusametnik esitab kohtule või prokuratuurile kriminaalhooldusaluse kohta erakorralise ettekande karistusseadustikus või kriminaalmenetluse seadustikus sätestatud juhtudel.
- (2) Erakorraline ettekanne sisaldab andmeid tuvastatud rikkumise asjaolude kohta, kokkuvõtet kriminaalhooldusaluse seletusest, kriminaalhooldusametniku hinnangut katseaja senisele kulgemisele ja kriminaalhooldusametniku põhjendatud ettepanekut täiendavate kohustuste määramise, käitumiskontrolli tähtaja pikendamise, alaealise kriminaalhooldusalusele kohaldatava mõjutusvahendi liigi muutmise või karistuse täitmisele pööramise kohta.
- (3) Erakorraline ettekanne kahtlustatava, süüdistatava või süüdimõistetu poolt elektroonilisele valvele allumise kohustuse rikkumise kohta sisaldab andmeid tuvastatud rikkumise asjaolude kohta, kriminaalhooldusaluse seletuse kokkuvõtet ja kriminaalhooldusametniku ettepanekut elektroonilise valve kohaldamise lõpetamiseks ning vahistamise kohaldamiseks või elektroonilise valve kohaldamise lõpetamiseks ja vangistuse kohaldamiseks. Vangistuse kohaldamise ettepanekule lisatakse ka elektroonilise valve all viibitud päevade arv.
- (4) Kui kriminaalhooldusalune hoiab kõrvale talle määratud narkomaanide sõltuvusravist või seksuaalkurjategijate kompleksravist, esitab selle rikkumise tuvastanud kriminaalhooldusametnik kohtule ettekande, mis sisaldab andmeid rikkumise asjaolude kohta, kokkuvõtet kriminaalhooldusaluse seletusest ning ettepanekut sõltuvusravi või kompleksravi kohaldamise lõpetamiseks ja vangistuse täitmisele pööramiseks.
- (5) Kui kriminaalhooldusalune hoiab kõrvale talle määratud üldkasuliku töö tegemisest, esitab selle rikkumise tuvastanud kriminaalhooldusametnik prokurörile ettekande, mis sisaldab andmeid rikkumise asjaolude kohta, tehtud üldkasuliku töö tundide arvu ja kokkuvõtet kriminaalhooldusaluse seletusest.
- (6) Kriminaalhooldusalusele määratud kohustuste või kontrollnõuete muutmiseks, asendamiseks või tühistamiseks, elektroonilise valve tähtaja pikendamiseks või lühendamiseks või esialgu määratud käitumiskontrollist vabastamiseks või selle tähtaja lühendamiseks esitatavas erakorralises ettekandes annab kriminaalhooldusametnik hinnangu katseaja senisele kulgemisele ja esitab põhjendatud ettepaneku.

(7) Kriminaalhooldusala kohta, kellele on mõistetud või määratud üldkasulik töö, võib esitada kohtule või prokuratuurile erakorralise ettekanne tähtaja kulgemise peatamiseks kriminaalhooldusala haiguse või perekondliku olukorra tõttu või ajaks, kui kriminaalhooldusala on aja-, asendus- või reservteenistuses. Üldkasuliku töö tähtaja kulgemise peatamist käsitlev ettekanne sisaldab peatamise aluseid ja ettepanekut peatamise aja kohta.

(8) Kui kahtlustatav, süüdistatav või süüdimõistetu, kellele kohus on kohaldanud elektroonilise valveta ajutist lähenemiskeeldu või lähenemiskeeldu, rikub elektroonilisele valveta allumise kohustust, teavitab kriminaalhooldusametnik viivitamata uurimisasutust või prokuratuuri selle kohustuse rikkumisest. Erakorraline ettekanne rikkumise kohta esitatakse uurimisasutusele või prokuratuurile selle nõudmisel.

(9) Kui kohus ei ole määranud katseaeaga ega käitumiskontrolli ajal kohaldatavaid kontrollnõudeid ega kohustusi süüdimõistetu, kes vabaneb vangistusest tingimisi ennetähtaegselt karistusseadustiku § 76 lõike 1¹ või 2¹ või § 76¹ lõike 2 alusel, esitab kriminaalhooldusametnik sellekohase taotluse täitmiskohtunikule viivitamata.“;

26) paragrahvi 105 lõikes 2 asendatakse tekstiosa „, koosseisud ja vangla“ sõnaga „ja“;

27) paragrahvi 105 täiendatakse lõikega 7 järgmises sõnastuses:

„(7) Vangla koosseisu kinnitab valdkonna eest vastutav minister käskkirjaga.“;

28) paragrahvi 105⁴ lõike 1 punkti 3 täiendatakse pärast sõna „avaldanud“ tekstiosaga „, ja isik, kellega väljaspool vanglat kohtumise lubamist käesoleva seaduse §-s 23 sätestatud eesmärgil otsustatakse“;

29) paragrahvi 105⁶ lõikes 6 asendatakse arv „4“ arvuga „5“;

30) paragrahvi 108 lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Üldsuse kontrolli vanglate üle teostab vanglateüleline komisjon, mille ülesandeks on toetada ja nõustada vanglate direktoreid karistuse täideviimise ja kinnipeetava taasühiskonnastamise protsessis.“;

31) paragrahvi 108 lõige 2 tunnistatakse kehtetuks;

32) paragrahvi 108 lõige 3 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(3) Vanglakomisjoni täpsemad ülesanded ja koosseisu kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega.“;

33) paragrahvi 108 lõige 4 tunnistatakse kehtetuks;

34) paragrahvi 108 täiendatakse lõigetega 4¹ ja 4² järgmises sõnastuses:

„(4¹) Vanglakomisjonil on õigus saada vangla direktorilt oma ülesannete täitmiseks dokumente ja andmeid.“

(4²) Vanglakomisjon võib töödelda kinnipeetavalt pöördumise käigus saadud andmeid, sealhulgas eriliiki isikuandmeid.“;

35) paragrahvi 108 lõige 5 tunnistatakse kehtetuks;

36) paragrahvi 108 lõikes 6 asendatakse sõnad „kinnipeetava delikaatseid isikuandmeid“ sõnaga „andmeid“;

37) paragrahvi 108 lõige 7 tunnistatakse kehtetuks;

38) paragrahvi 113 lõige 4 tunnistatakse kehtetuks;

39) paragrahvi 120 lõikes 4 ja § 129¹ lõikes 1 asendatakse tekstiosa „§ 110 lõikes 2“ tekstiosaga „§ 111 lõikes 1¹“;

40) paragrahvi 130 lõike 1 punkt 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„2) palga säilitamisele kolme kuu jooksul arvates asumisest uuele ametikohale, kui palk uuel ametikohal on väiksem vanglaametniku senisest palgast.“;

41) paragrahvis 131 ja § 168 lõikes 2 asendatakse sõnad „Vabariigi Valitsus“ sõnadega „valdkonna eest vastutav minister“;

42) paragrahvi 136¹ lõikes 1 asendatakse sõnad „kord kehtestatakse valdkonna eest vastutava ministri määrusega“ sõnadega „korra kinnitab valdkonna eest vastutav minister käskkirjaga“;

43) paragrahvi 136¹ lõikest 2 jäetakse välja sõnad „õhtusel või“;

44) paragrahvi 136⁴ tekst loetakse lõikeks 1 ja täiendatakse pärast sõna „palk“ sõnadega „vähemalt 75 protsendi ulatuses“;

45) paragrahvi 136⁴ täiendatakse lõigetega 2 ja 3 järgmises sõnastuses:

„(2) Õppetöö ajal palga säilitamise tingimused ja korra kinnitab valdkonna eest vastutav minister käskkirjaga.

(3) Teenistussuhtest tulenevas õppetöös osalemise eest palga maksmiseks sõlmitakse haldusleping, milles määratakse ametniku kohustus töötada pärast õppimise lõppu vanglas kuni kolm aastat.“;

46) paragrahvi 137 lõiget 1¹ täiendatakse teise lausega järgmises sõnastuses:

„Eeldatakse, et töötamine ei kahjusta vanglaametniku tervist ja ohutust, kui järjestikune puhkeaeg on vähemalt 36 tundi neljateistpäevase ajavahemiku jooksul.“;

47) paragrahvi 139 lõiget 3 täiendatakse pärast sõnu „kompenseerib ületunnitöö“ sõnadega „võrdses ulatuses“;

48) paragrahvi 141 lõikes 4 asendatakse sõnad „kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega“ sõnadega „kinnitab valdkonna eest vastutav minister käskkirjaga“;

49) paragrahvi 144 lõikes 1 asendatakse sõnad „ette teatama vähemalt kaks kuud“ sõnaga „teatama vähemalt üks kuu ette“;

50) paragrahvi 144 lõike 1¹ tunnistatakse kehtetuks;

51) seadust täiendatakse §-ga 172¹⁰ järgmises sõnastuses:

„172¹⁰. Õppima suunatud vanglaametniku tasustamine

Vanglaametnikule, kes õpib või on 2026. aasta 1. jaanuari seisuga suunatud õppima käesoleva seaduse § 136⁴ lõike 1 alusel, säilitatakse õppetöö ajaks palk.“;

52) seadust täiendatakse §-ga 172¹¹ järgmises sõnastuses:

„§ 172¹¹. Vanglaametniku ettevalmistusteenistuse läbimine

Käesoleva seaduse §-s 113 sätestatud vanglaametniku ettevalmistusteenistuse läbimise kohustust ei või panna isikule, kes on vanglaametniku ametikohal 2026. aasta 1. jaanuari seisuga ja vastab järgmistele nõuetele:

- 1) isik, kellel on teadus- või magistrikraad või sellele vastav kvalifikatsioon;
- 2) isik, kes on vähemalt kaks aastat töötanud kohtuniku, prokuröri, kõrgema politsei-, piirivalve-, pääste- või vanglaametnikuna või Justiits- ja Digiministeeriumi vanglateenistusse kuuluva ametniku ametikohal.“.

§ 2. Karistusregistri seaduse muutmine

Karistusregistri seaduse § 20 lõike 1 punktis 8 asendatakse arv „4“ arvuga „3“.

§ 3. Kriminaalhooldusseaduse kehtetuks tunnistamine

Kriminaalhooldusseadus tunnistatakse kehtetuks.

Lauri Hussar

Riigikogu esimees

Tallinn, 2025

Algatab Vabariigi Valitsus 2025